ಡಾ|| ಗಣಪತಿ ಗೌಡ, ಎಸ್.*

ಶಿಶುಗಲಿ ಪಾಂಡ್ಯರ ಕೆಕ್ಕಾರ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಕೆಕ್ಕಾರ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚೌಕವಿನ್ಯಾಸದ ಸುಮಾರು ೬ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಮೂರು ವೀರಗಂಬಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಕೊರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶತಮಾನದ ಐದನೇ ಶತಕದಲ್ಲಾಗಲೇ ವಿದ್ಯಾರತ್ನ ಪಂಚಮುಖಿಯವರು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.[1] ಆದರೆ ಈ ಶಾಸನಗಳ ಪಾಠ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ವೀರಗಂಬಗಳು ಕರಾವಳಿಯ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಇಂತಹ ವೀರಗಂಬಗಳನ್ನ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾವಿಕೇರಿ (ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು), ಹಳದಿಪುರ,[2] ಹೆಬ್ಬಾನಕೇರಿ, ಕೆಕ್ಕಾರವಂಕಿ (ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲ್ಲೂಕು) ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನದ ಭಾಗವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣಗಳಿಂದಾಯ್ದ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಲೈಂಗಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳ ದೃಶ್ಯವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಸನ ೬೨ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಶಾಸನ ೬೫ ಸಾಲುಗಳನ್ನು, ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನ ೩೦ ಸಾಲುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡಲಿಪಿ, ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ.[3]

ಕಾಲಮಾನ

೧) ಮೊದಲನೇ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ಶಕವರ್ಷ ೧೦೦೦(ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೭೮) .

೨) ಎರಡನೇ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ಶಕವರ್ಷ ೧೦೦೨, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ ಸಂವತ್ಸರ (ಕ್ರಿ.ಶ ೧೦೭೯)

೩) ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಮಾನದ ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲ.

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೭೮ರ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ, ಮಹಾಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿ, ಮಹಾಪ್ರಚಂಡ ದಂಡನಾಯಕ ಮತ್ತಲೆ ಸಿಂಘ, ಸಂಗ್ರಾಮ ಗರುಡ, ಪಡವಳ ಬುದ್ಧ ಶಕವರ್ಷ ೧೦೦೦ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೭೮) ರಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ಕಡತೋಕೆಯ ರಕ್ಷಪಾಲ ಕಾಮದೇವನ ಕಟ್ಟಿದಲಗು ಮೊದಲಾದ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು

*ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಲೇಜು, ಮಡಿಕೇರಿ.

೧. ಪ್ರೊಗ್ರೆಸ್ಸ ರಿಪೋರ್ಟ ಆಫ್ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಬೊಂಬೇ ಪ್ರೊವ್ಹಿನ್ಸ ೧೯೪೧-೧೯೪೬. ಪುಟಗಳು ೬-೭, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

೨. ಗಣಪತಿ ಗೌಡ. ಎಸ್., "ಎರಡನೆ ಕಾಮದೇವನ ಕಾಲದ ಚಂಡೇಶ್ವರ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನ" ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಿ, ಸಂ. ೨೩/೨ ಪು.೬-೧೩. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೯೦.

೩. ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನದ ಪಾಠ ಗಮನಿಸಿ.

ಹೊಂದಿದ್ದ ಪಡವಳ ಬುದ್ಧನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಪಡವಳ ಹಾಚ ಮತ್ತು ಬೋಗೋರಿಕ ಕೂಡಿ ಹೈವೆ, ತೆಂಕಲು, ಕೊಂಕಣದಲ್ಲಿಯ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಇರಿದು ಪಡವಳ ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಶಕವರ್ಷ ೧೧೦೦ದಲ್ಲಿ ವೀರಗಲ್ಲನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಸಪ ಮತ್ತು ನನ್ನಿಗ ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೆರಡು ವೀರರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದುದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ವೀರಗಂಬವನ್ನು ಅಂಕೋಲೆಯ ನಂದಿಓಜನು ಮಾಡಿದರೆ ಕೇಶವನು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.[4]

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೮೫ರ ಎರಡನೆಯ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನವು ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಂತೆ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ಧ-ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ, ಪೊನ್ನಾವರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಶ್ರೀಮತು ಕಾಮದೇವರಸರ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ನಾಡಮನೆ ಮತ್ತು ರಾಜಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗ್ಮಿಯಾದಂತಹ ಮಾರಸಿಂಗನ ವಿರುದ್ಧ ಅವನ ವೈರಿಗಳು ನಾಗವರ್ಮರಸನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಸುಮಾತನ್ನು ನುಡಿಯಲು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ನಾಗವರ್ಮರಸನು ಮಾರಸಿಂಗನನ್ನು ಕೊಂದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾರಸಿಂಗನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಹೊನ್ನಬ್ಬೆ ಹೆಗ್ಗಡತಿ, ಗೋನು ಮತ್ತು ಮೇರು ಕೂಡಿ ಶಾಸನವನ್ನು ನೆಡಿಸಿದರು. ಹೆಗ್ಗಡೆ ಜೋಗನ ಮಗನಾದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಗೋನುವನ್ನು ಕಾಮದೇವನ ಅಕ್ಕಡಕೆಯ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂಕೋಲೆಯ ಲಕ್ಕಣೋಜನ ಅಳಿಯ ನಂದಿಓಜ ವೀರಗಂಬವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶಾಸನವನ್ನು ಸೇನುಬೋವ ಮಾರ್ತ್ತಂಡ ಬರೆದನು.[5]

ಮೂರನೆಯ ವೀರಗಂಬವು ದೇವಾಲಯದ ಎದುರುಗಡೆ ಇದೆ. ಪೊನ್ನಾವರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಶ್ರೀಮತು ಕಾಮದೇವರಸರು ಮತ್ತು.ಗೋಕರ್ಣ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಶ್ರೀಮತು ನಾಗವರ್ಮರಸರ ನಡುವೆ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಜಳವಳಿಯ ಬಡಮ್ಮ ನಾಗವರ್ಮ್ಮರಸರ ಕಡೆಯ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಂದು ಜಯುಗೆಯ್ದು ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತನಾದನೆಂದು ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಸನವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹಾಚ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ಹಯವಣ್ಣಯ್ಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದನು. ಪೊನ್ನಯ್ಯನು ಈ ಮಾನಸ್ತಂಭವನ್ನು ನೆಟ್ಟನೆಂಬುದು ಇದರ ವಿಷಯ ವಸ್ತು.[6]

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಕಾಮದೇವ ಯಾರು? ಯಾವ ವಂಶಜನು ನಾಗವರ್ಮನಿಗೂ, ಕಾಮದೇವನಿಗೂ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಏನಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ.

(೧) ಚಾಲುಕ್ಯ ಆರನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಮಾಂಡಳಿಕನಾಗಿದ್ದ ಕಾಮದೇವನ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೧೧೨ರ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ[7] ಕಾಮದೇವನನ್ನು ''ಪಾಂಡ್ಯವಂಶ ಚೂಡಾಮಣಿ'', ''ಕೊಂಕಣ ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲ'', ''ಗೋಕರ್ಣ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ'' ಮೊದಲಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಇವನ ಪೂರ್ವಜರ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತ ಅನೇಕ ಪಾಂಡ್ಯ ಅರಸರು ಹೈವೆಯ ಶಿಶುಗಲಿಯಿಂದ ಆಳಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರ (ರಾಣಿ ಕಮ್ಮಲ ದೇವಿ), ಕಾಮದೇವ (ರಾಣಿ ಭಾಗಲದೇವಿ), ಇಮ್ಮಡಿ ಚಂದ್ರ (ರಾಣಿ ಸಾವಲದೇವಿ)ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಎರಡನೇ ಕಾಮದೇವ ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಗೋಕರ್ಣ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿರುವದರಿಂದ ಗೋಕರ್ಣವು ಇವನ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಇವನು ಇದರ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಆಸ್ಪದವಿದೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಶಿಶುಗಲಿಯು ಬಹುಶಃ ಇಂದಿನ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಸಸಿಗುಳಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

(೨) ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೋವೆಯ ಕದಂಬ

---

೪. ಅದೇ, ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಸನ.

೫. ಅದೇ, ಎರಡನೆಯ ಶಾಸನ.

೬. ಅದೇ, ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನ.

೭. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಿಕಾ (ಹಳೆಯದು) ಶಿಕಾರಿಪುರ, ೯೯, ಪುಟಗಳು. ೬೬-೬೭.

ಮೊದಲನೆಯ ಜಯಕೇಶಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೫೦-೧೦೭೮) ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹಳದಿಪುರದ ಚಂಡೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ವೀರಗಂಬ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೭೮) ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[8] ಇದರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೭೮ ಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗ ಗೋವೆಯ ಕದಂಬರ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಜಯಕೇಶಿಯು ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಅರಸನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನೆಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗೋವೆಯ ಕದಂಬರ ಶಾಸನವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.[9]

(೩) ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲನೇ ವೀರಗಂಬ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೭೮)[10]ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಕಾಮದೇವನ ಪರವಾಗಿ ಪಡವಳ ನಂದಿ ಮತ್ತು ಪಡವಳ ಬುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿದರು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೮ ಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ನಾಗವರ್ಮರಸನಾಗಿದ್ದ. ಗೋಕರ್ಣವನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಕಾಮದೇವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

(೪) ಶಕವರ್ಷ ೧೦೦೨ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಾರಸಿಂಗ ಹೆಗ್ಗಡೆಯನ್ನು ನಾಗವರ್ಮರಸ ಕೊಂದನೆಂದಿದೆ.[11]

(೫) ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯ ಕೊನೆಯ ಶಾಸನ [12] ತಿಳಿಸುವಂತೆ 'ಬಲ್ಲಾಳ ಬಯಲಿ'ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮರಸ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೋಟೆ ಪುನಃ ಕಾಮದೇವನ ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಾಮದೇವನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸ ಬಹುದು.

ಕೆಕ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಹಳದಿಪುರ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪೊನ್ನಾವರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಕಾಮದೇವನೇ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಶಿಶುಗಲಿ ಪಾಂಡ್ಯವಂಶ ಚೂಡಾಮಣಿ ಇಮ್ಮಡಿ ಕಾಮದೇವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಪಂಚಮುಖಿಯವರು ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಇವನು ಚಂದಾವರ ಕದಂಬ ಅರಸ ಕಾಮದೇವನಲ್ಲ.[13] ಗೋವೆಯ ಕದಂಬ ಜಯಕೇಶಿಯಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಮದೇವನು ಇವನೇ. ಬಹುಶಃ ಚಾಲುಕ್ಯ ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಿಂಹಾಸನ ಕಲಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಯಕೇಶಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಪರವಹಿಸಿದ್ದನು. ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಜಯಕೇಶಿಯು ಆಳುಪರು, ಪಾಂಡ್ಯರು ಮತ್ತು ಚೋಳರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಗೈದನು[14]. ಜಯಕೇಶಿಯು ಆಳುಪರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕು. ಆಳುಪರೊಂದಿಗೆ ಜಯಕೇಶಿಯು ನಡೆಸಿದ ಕದನದಲ್ಲಿ ಕಾಮದೇವನು ಜಯಕೇಶಿಯ ಪರವಹಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇವನ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಜಯಕೇಶಿ ಮತ್ತು ಆರನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ಹೊನ್ನಾವರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾಮದೇವನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪೊನ್ನಾವರ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನಾದನು.

ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗವರ್ಮನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬಲ ಅರಸನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೭೯ರಲ್ಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇವನ ಕುರಿತಾಗಿ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವೇರಿಯ

---

೮. ಗಣಪತಿ ಗೌಡ.ಎಸ್., "ಎರಡನೇ ಕಾಮದೇವನ ಕಾಲದ ಚಂಡೇಶ್ವರ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನ" ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಿ, ಸಂ. ೨೩/೨. ಪು-೬-೧೩. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.,೧೯೯೦.

೯. ಗೋಪಾಲ್.ಬಿ.ಆರ್., ಮೈನರ್ ಡೈನಾಸ್ಟೀಸ್ ಆಫ್ ಸೌತ ಇಂಡಿಯಾ (ಕರ್ನಾಟಕ) ಪುಟಗಳು ೫೨-೫೩.

೧೦. ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲನೆ ಶಾಸನ ಸಾಲುಗಳು. ೨೨-೨೮.

೧೧. ಅದೇ, ಎರಡನೇ ಶಾಸನ, ಸಾಲುಗಳು. ೧೨-೩೯.

೧೨. ಅದೇ, ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನ ಸಾಲುಗಳು, ೧೨-೧೫

೧೩. ಪ್ರೊಗ್ರೆಸ್ಸ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ ಇನ್ ಬಾಂಬೇ ಪ್ರಾವ್ಹಿನ್ಸ, ೧೯೪೧-೪೬, ಪುಟಗಳು ೬-೭, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೧೪. ಗೋಪಾಲ. ಬಿ.ಆರ್., ಮೈನರ್ ಡೈನಾಸ್ಟೀಸ್ ಆಫ್ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಕರ್ನಾಟಕ), ಪುಟ.೩೪

ಗಳಗನಾಥದಲ್ಲಿರುವ[15] ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೮೦ರ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ ಚನ್ನರಸನು ಹೈವೆಯ ನಾಗವರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನೆಂದಿದೆ. ಶಕವರ್ಷ ೧೦೩೫ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೧೩)ರ ಬಾವಿಕೇರಿಯ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನವು ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ ನಾಗವರ್ಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಡಬಾಲ[17] ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರ ಜೊಕ್ಕಿದೇವರಸನು ಹೈವೆಯ ನಾಗವರ್ಮರಸನ ವಿರುದ್ಧ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೈದಾಗ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಳಾಚಾರಿ ಬರ್ಮನ ಮಗನಾದ ಕೋಟಿಗನು ಅಸುನೀಗಿದನು. ಈ ಮೇಲಿನ ಗಳಗನಾಥ, ಬಾವಿಕೇರಿ, ಕಡಬಾಲ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನಾಗವರ್ಮನೇ ಹಳದಿಪುರ, ಕೆಕ್ಕಾರ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಗವರ್ಮರಸನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದಮೇಲೆ ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು. ೧೦೪೦ ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು. ೧೧೧೨ರ ವರೆಗೆ ಇವನ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚುರುಕಾಗಿಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೈವೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮದೇವ ಮತ್ತು ನಾಗವರ್ಮ್ಮರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೭೯ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಯಲಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನಿಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಗಿ ಕಾಮದೇವನು, ಕೈತಪ್ಪಿಹೋಗಿದ್ದ ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಂತರ ನಾಗವರ್ಮರಸನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾಗವರ್ಮ ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಕಾಮದೇವನಿಗೆ ಗೋಕರ್ಣವನ್ನು ಜಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ 'ಗೋಕರ್ಣ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕಾಮದೇವ ಧರಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಗವರ್ಮ ಆಗಲೇ ತನ್ನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿರಬೇಕು.

ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ-೧

ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನ, ಶಕ.೧೦೦೦

ಶಾಸನದ ಪಾಠ

೧ ಶ್ರೀ ಜಳವಳಿ
೨ ಯ ಚಂದ್ರನ ಕೇಶವಂ ಬರೆದ
೩ ಅವನ ತಟಿಜಿನ ಬೆನ್ನಂ ಕಾದು
೪ ತಟಿಜಿ ಹಾಚಂ ಕಾದಂ ಆ-
೫ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ್ಕತಾರಂಬರಂ ||
೬ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮ-
೭ ಧಿಗತ ಪಂಚಮಹಾ-
೮ ಶಬ್ಧ ಮಹಾಸಾಮ-
೯ ನ್ತಾಧಿಪತಿ ಮ-
೧೦ ಹಾ ಪ್ರಚಣ್ಡ ದ-
೧೧ ಣ್ಡನಾಯಕ ನಾ
೧೨ ಸ್ಥಾನವ [ಸ]
೧೩ ನಾಯಕಿಂ [ತಿ]
೧೪ ಯಾಗಿಯ ಗಂಡ
೧೫ ರಾಯಣಂ ಶ್ರೀಮದುಗ-
೧೬ [ರಾ] ಜ ಗೋಮಿಗನ ಮಾವಂ
೧೭ ಪಡವಳ ನಂದಿ ಬೀರರ ಬೀರ
೧೮ ನನ್ನೆಯ ವರ್ಜಿತ ತೇಜ
೧೯ ಚಾಗಸಯಂ. ಮಾತ್ತ
೨೦ ಲೆ ಸಿಂಘಂ ಸಂಗ್ರಾಮಗ-
೨೧ ರುಡಂ ಕೀರ್ತ್ತಿವಿಖ್ಯಾತಂ
೨೨ ಶ್ರೀಮತು ಪಡವಟಿ ನಂ-
೨೩ ದಿ ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ
೨೪ ಸತ್ತ ತೆತ್ತ ನಾ-
೨೫ ಟ್ಟಿ [ತು]ಣ ಮಂ ನಂದಿ-
೨೬ ಯ ಮಮ್ಮ್ರಂ ಪಡೆವ-
೨೭ ಟಿ ಬುದ್ದನ ವೀರಪ-
೨೮ ರಾಕ್ರಮ ಮೆಂತೆಂದೆಡೆ-
೨೯ ಚಲಕೆ ಬಲುಗಣ್ಡಂ
೩೦ ನ[ಪಂಚಗೋ] ತ್ಪತ್ತಿ(?)
೩೧ ವೀರಂ ನುಡಿದಂತೆ ಗಂ-

೧೫. ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಕ್ರಿಪ್ಷನ್ಸ್., ಸಂಪುಟ ೧೮, ಶಾ.ಸಂ.೮೮, ಸಾಲುಗಳು ೪೮-೫೨
೧೬. ಅನ್ಯುಯಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಪಿಗ್ರಫಿ, ೧೯೪೯-೫೦, ಶಾ.ಸಂ.೧೩೩
೧೭. ಅನ್ಯುಯಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಪಿಗ್ರಫಿ, ೧೯೩೯-೪೦, ಶಾ.ಸಂ.೩೯

೩೨ ಣ್ಣಂ ಶರಣಾಗತ
೩೩ ವಜ್ರ ಪಂಜರಂ ಭು-
೩೪ ಜಬಲ ವೀರ್ಯ್ಯ-
೩೫ ಪರಾಕ್ರಮಮಂ ಶ್ರೀಮತುಪ
೩೬ ಡೆವಳ ಬುದ್ದಂ ಸಖವ-
೩೭ ರ್ಷಂ ಸಾಸಿರದಂದು ಪ-
೩೮ ಡೆವಳ ಬುದ್ದಂ ಕಾಲವ-
೩೯ ಶವನೆಯಿಂದಂ [1*] ಬುದ್ದನ
೪೦ ಮರ್ಮ್ಮಂ ಪಡೆವಳ ಹಾಚ-
೪೧ ನ ವೀರ ಪರಾಕ್ರಮ ಮೆಂ-
೪೨ ತೆಂದೆಡೆ/ ಕಡತೋಕೆಯ
೪೩ ರಕ್ಷಪಾಲಂ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಾನ್ತಂ
೪೪ ಪುೞಿಗೆವರ ಕಾವಂ ಕೂರದ
೪೫ ವೈರಿಗಟಿ ಬೇರಂ ಕಿರ್ತ್ತತ್ತವಂಪ
೪೬ ಗಮುಳಗಣ್ಡ [ನಾ] ಳಂ
೪೭ ಮುಂನಿೞಿವಂ ಕಾವದೇ-
೪೮ ವನ ಕಟ್ಟಿದಲಗು ಶ್ರೀಮ [ತು*]
೪೯ ಪಡೆವಳ ಹಾಚನುಂ ಬೋಗೊ-
೫೦ ಲಿಗನುಂ ಪೈವೆ ತೆಂಕಲು ಕೊಂ-
೫೧ ಕಣಂ ಬನವಾಸಿಯೞಿಯೆ
೫೨ ಪಗೆಯನಿೞಿದ ಪಡೆವಳ
೫೩ ಬುದ್ದಂಗೆ ಸಕ[ವ]ರ್ಷಂ ೧೦೦೦ ದಂದು.
೫೪ ಕಲ್ಲ ನಿಕ್ಕಿಸಿದರು। ಕಸಪಂ
೫೫ ನನ್ನಿಗನುಂ ಕಳಿಯಲ್ಲಸ್ತ್ತರು
೫೬ ಅಂಕೋಲೆಯ ನಂದಿ ಓಜಂ
೫೭ ಮಾಡಿದಂ ಚಂದ್ರನ ಕೇ-
೫೮ ಶವನ ತಳೞ
೫೯ ನ ಬಿನ್ನವಂ ತಳ
೬೦ ೞಿಂ ಹಾಚಂ ಕಾದಂ ಅಚಂ-
೬೧ ದ್ರಾರ್ಕ್ಕ ತಾರಂಬರಂ
೬೨ ಕೇಶವಂ ಬರೆದಂ.

ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ-೨

ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನ, ಶಕ, ೧೦೦೨)

ಶಾಸನದ ಪಾಠ

೧ ಸ್ವಸ್ತಿ[1*] ಶ್ರೀ ಮತು
೨ ಸಖವರಿಸಂ ಸಾಸಿ-
೩ ರದೆರಡನೆಯ
೪ ಸಿದ್ಧಾರ್ತ್ಥಿ ಸಂ
೫ ತ್ಸರದ ಸ್ವದೆ ಸು-
೬ ದ್ಧ ಪಂಚಮಿ ವಡ್ಡ[ವಾ]
೭ ರ ದಂದು ಸಮಧಿ [ಗ]-
೮ ತ ಪಂಚಮಹಾಸ [ಬ್ದ]
೯ ಪೊನ್ನವುರ ಪುರ [ವ]-
೧೦ ರಾಧೀಶ್ವರ ಕಾಮ-
೧೧ ದೇವರಸರ ಹೆರ್ಗ್ಗ [ಡೆ]
೧೨ ಮಾರಷಿಂಗನ
೧೩ ದ ವರ್ಷ್ಟಭಮಂ ಪೇ-
೧೪ ಳುವಡೆ [ನ್ತುದಿಸಿ?]-
೧೫ ತಪ್ಪ [ನಿ?] ಕರ
೧೬ ಕೇಳುಗಂಡ ಭುಜ-
೧೭ ಬಳವೀರ್ಯ್ಯ ಗೋತ್ರಪ-
೧೮ ವಿತ್ರ ಚಲದಂ(ಕ*)ಕಾೞಂ
೧೯ ಮತ್ತಮಾತನ ಪ್ರ
೨೦ ತಾಪಮಂ ಪೇಳ್ವಡೆ
೨೧ ನಾಡಮನೆಯಲು-
೨೨ ಪರಮನೆಯಲು ತ-
೨೩ ನ್ನೆಂದ ಮಾತಲ್ಲದೆ ಪೆಱ-
೨೪ ರಮಾತುಗಳಂ ಸಲಲೀ-
೨೫ ಯ ರಾಜಸಭೆ, ಬ್ರಹ್ಮ-
೨೬ ಸಭೆಯಲ್ಲಾತನಕ್ಕು-
೨೭ ವೆಂದುದಕ್ಕು
೨೮ ವಾಗದದು [ವಾ]-
೨೯ ಗದೆಂತೆಂದೆಡೆ ಅತ
೩೦ ನಾಡಲು ಬಲ್ಲಿದಮಾ

೩೧ ನಸನಂಬುದ ನಜಿ-
೩೨ ದು ನಾಡಮಾನಸರಾ-
೩೩ ತನಮೇಲೆ ದುಷ್ಟ ಕ-
೩೪ ಷ್ಟರು ಪಿಸುಣಂ ನು-
೩೫ ಡಿಯೆ ಪಿಸುಣಂ ನಾ-
೩೬ ಗವರ್ಮ್ಮರಸರು
೩೭ ಕೇಳ್ದು

ಎರಡನೆಯ ಮುಖ

೩೮ ಆತನಂ ನಾಗವರ್ಮ್ಮರಸ-
೩೯ ರು ಕೊಂದರಾತಂ ಸ್ವರ್ಗ್ಗಪ್ರಾಪ್ತ-
೪೦ ನಾದಂ ಕೆಕ್ಕಾರ ಗೆಲ್ಲುಗನ ನಂ-
೪೧ ನಿಗನ ಮಗ ಬೆ-
೪೨ ಣ್ಣೆಗನ ಬಳಿಯ
೪೩ ಮಾರಸಿಂಗ ವೆಗ್ಗಡೆಗಿಕ್ಕಿ-
೪೪ ದ ಸಾಸನ [೦] ಅತನ ವ [ಧು]
೪೫ ಹೊನ್ನಬ್ಬೆವೆಗ್ಗಡಿತಿಯ
೪೬ ಗೋನುವ ಮೇರುವ ಯಿಂತೀ
೪೭ ಮೂವರ ಮಾಡಿಸಿದ ಕ-
೪೮ ಲ್ಲು ಅಂಕೋಲೆಯ ಪುಟ್ಟಿದ
೪೯ ಲಕ್ಕಗೋಜನಳಿಯ ನಂ-
೫೦ ದಿಯೋಜನ ಮಾಡಿದ ಕ-
೫೧ ಲ್ಲು [ಮನುಪಮ]-
೫೨ ಚರಿಪವಿದ್ಯಾ
೫೩ ವನ್ತ[ರ]ಮಾಗಂ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ
೫೪ ಮತ್ತ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಜೋಗನ
೫೫ ಮಮ್ಮ್ರಂ ಮಾರಸಿಂಗವೆ-
೫೬ ಗ್ಗಡೆಯ ಮಗ ಮತ್ತ
೫೭ ಸಮಸ್ತ ಪೊನ್ನ-
೫೮ ವುರ ಪುರವರಾ-
೫೯ ಧೀಸ್ವರ ಕಾಮದೇ-
೬೦ ವರಸರಕ್ಕಡಿಕೆ
೬೧ ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಗೋ-
೬೨ ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಕಲ್ಲು [1*]ಬ-
೬೩ ರೆದಂ ಸೇನಬೋವ ಮಾ-
೬೪ ರ್ತ್ತಣ್ಣ ಸಾಯಿರ ವ-
೬೫ ರ್ಸ್ವ ಬಾಳ್ಗೆ ||

ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ-೩

ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯದ ಎದುರುಗಡೆ ಇರುವ ವೀರಗಂಬ ಶಾಸನ.

ಶಾಸನದ ಪಾಠ.

೧ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಧಿ-
೨ ಗತ ಪಂಚಮು-
೩ ಹಾಶಬ್ದ ಮಹಾ-
೪ ಮಂಡಳೇಸ್ವ ರಂ
೫ ಪೊನ್ನಾವು
೬ ರ ಪುರವರಾ-
೭ ಧೀಸ್ವರಂ ಶ್ರೀ.
೮ ಮತು ಕಾಂವ-
೯ ದೇವರಸರುಂ ಗೋಕ-
೧೦ ರ್ಣ್ನಪುರವರಾಧೀ-
೧೧ ಸ್ವರಂ ಶ್ರೀಮತು
೧೩ ನಾಗವರ್ಮ್ಮರಸ-
೧೩ ರುಂವೀರ್ವ್ವರುಂ ಬಲ್ಲಾ-
೧೪ ಳ ಬಯಲಲು ಬಿ-
೧೫ ಟ್ಟು ಒಡ್ಡೊಡ್ಡಿ ಕಾ-
೧೬ ಳೆಗಂ ಕಾದಿದಲ್ಲಿ
೧೭ ಜಳೆವಳಿಯ ಬಡಮ್ಮ
೧೮ ನಾಗವರ್ಮ್ಮರಸರಾಳ ಪ-
೧೯ ಲರನಿಱಿದು ಜಯಂಗೆ-
೨೦ ಯ್ದು ಪರಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತ-
೨೧ ನಾದ [1*] ಅವರ ಬಳಿ-
೨೨ ಯ ಬಲ್ಮಾನಸ ಪಿರಿ-
೨೩ ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹಾಚ-
೨೪ ನುಂ ಮಾಡಿದ ಶಾ-
೨೫ ಸನಂ [1*] ಬರೆದಂ ಸನ್ದಿ-
೨೬ ವಿಗ್ರಹಿ ಹಣವ-
೨೭ ಣಯ್ಯ [1*] ಮಾಡಿದಂ
೨೮ ಪೊನ್ನೆಯರಸನು [1*] ನಡೆ-
೨೯ ಯಿಸಿದ ಮಾಸ್ತಂಬ
೩೦ [ಮಂ] ಅಯ್ತವಮ್ಮಂ [11*]